

บทความวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ การศึกษานราธิวาส เขต 2

อรสา อาลี*

รัตนา ดวงแก้ว**

นิตยา ภัสสรศิริ***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 (2) ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและ (4) สร้างสมการพยากรณ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 124 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 124 คน ครูหัวหน้างาน จำนวน 496 คน รวมทั้งสิ้น 620 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า จำนวน 2 ฉบับเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98 และ 0.96 ตามลำดับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุ การทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความมีนัยสำคัญที่ .05

ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ตามการรับรู้ของครูหัวหน้างานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยด้านที่ครูรับรู้จากมากไปน้อย ได้แก่ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4) การสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_1) และการกระตุ้นทางปัญญา (X_3) (2) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 2 ด้าน คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_1) (4) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) ซึ่งอธิบายความแปรปรวนของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้ร้อยละ 4 และ (5) สมการพยากรณ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ในรูปคะแนนดิบ คือ $Y = 2.870 + 0.262 (X_2)$ และในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $Z = 0.196 (Z_2)$

คำสำคัญ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

** ดร. (บริหารการศึกษา) อาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

*** ดร. (บริหารการศึกษา) รองศาสตราจารย์ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

RESEARCH

The Relationship Between the Transformational Leadership of School Administrators and School-based Management of School Administrators in Basic Education Schools in Narathiwat Educational Service Area 2Orasa Alee^{*}Rattana Duangkaew^{**}Nittaya Passonsiri^{***}**Abstract**

The purposes of this study were (1) to study the transformational leadership of school administrators in basic education schools in Narathiwat Educational Service Area 2; (2) to study school-based management (SBM) in basic education schools; (3) to study the relationship between the transformational leadership of the school administrators and SBM in basic education schools; and (4) to construct a regression equation for prediction of SBM in basic education schools. The sample consisted of 124 basic education schools in Narathiwat Educational Service Area 2 in the academic year 2010. The respondents totaling 620 school personnel consisted of 124 school administrators and 496 supervising teachers obtained by a purposive sampling. Two rating scale questionnaires were employed for data collection. Cronbach's Alpha coefficients for the transformational leadership and SBM questionnaires were 0.98 and 0.96 respectively. Statistics employed for data analysis were the frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The .05 level of statistical significance was predetermined for hypothesis testing.

The research findings were as follows: (1) The overall transformational leadership of the school administrators in basic education schools in Narathiwat Education Service Area 2, as perceived by supervising teachers, was at the high level, with aspect rating means being ranked from high to low based on the perception of teachers as follows: consideration for individual difference (X_4), creation of inspiration (X_2), having ideological influences (X_1), and intellectual motivation (X_3), respectively. (2) The overall SBM in basic education schools, as perceived by school administrators, was at the high level. (3) Two factors in transformational leadership were found to correlate positively and significantly with SBM in basic education schools, namely, having ideological influences (X_1), and creation of inspiration (X_2). (4) The only predictor that significantly affected SBM was the factor of creation of inspiration (X_2) which could explain 4% of the variance in SBM. (5) The regression equations for prediction of SBM in basic education schools in Narathiwat Educational Service Area 2 were as follows:

In terms of raw scores: $Y = 2.870 + 0.262(X_2)$;

In terms of standardized scores: $Z = 0.196 (Z_2)$

Keywords: Transformational leadership; School-Based Management

^{*} M.A. (English Language) Lecturer, Department of English Language, Faculty of Liberal Arts Social Science, YIU

^{**} Lecturer, Department of Teaching professional, Faculty of Liberal Arts Social Science, YIU

^{***} Lecturer, Department of Malay Language, Faculty of Liberal Arts Social Science, YIU

บทนำ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักการคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถเชื่อมโยงความรู้อะกัษะและค่านิยมที่ต้งามเพื่การดำเนินชีวิต สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (วรรณ ชุนศรี, 2549: 65-69)

ในการกระจายอำนาจทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 กระทรวงศึกษาธิการได้นำแนวคิดการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) มาเป็นยุทธศาสตร์เพื่อมุ่งหวังให้เกิดการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550:13) ซึ่งรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนี้มีหลักการสำคัญสี่ประการ ประการแรกมุ่งให้โรงเรียนมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองโดยยึดประโยชน์ที่เกิดกับนักเรียนเป็นสำคัญ ประการที่สอง เน้นการมีส่วนร่วมและการร่วมคิดร่วมทำ โดยให้สาธารณชนร่วมกำหนดนโยบายและแผน กำหนดหลักสูตร ท้องถิ่น ประการที่สาม ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจเพื่อเป็นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการ ศึกษาให้ตรงตามความต้องการของตน และประการที่สี่ ให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลโดยกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและภารกิจของผู้บริหาร ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาและชุมชนอย่างชัดเจนเพื่อเป็นหลักประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544: 3-4) ได้เพิ่มหลักการอีก 2 ประการ คือ การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบและการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้อาศัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับดังกล่าวในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหาร งานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงเพื่อให้โรงเรียนมีความสะดวกและคล่องตัวมีอิสระในการตัดสินใจ ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น

ความสำเร็จในการบริหารจัดการของสถานศึกษาตามนโยบายการกระจายอำนาจการศึกษาดังกล่าวทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เกิดขึ้นย่อมล้วนแต่เกิดจากภูมิปัญญาความคิดอ่านและแนวปฏิบัติที่สร้างสรรค์ของผู้นำขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงประจักษ์ และการฝึกอบรมพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในทุกระดับในองค์กรของประเทศต่าง ๆ จำนวนมากที่พบว่า แนวคิดทฤษฎีใหม่ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับกันมากในปัจจุบันคือ แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีภาวะผู้นำแนวใหม่หรือเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ เนื่องจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นคุณลักษณะหรือพฤติกรรมการนำที่ผู้นำจะเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้ตามมีความคาดหวังที่สูงขึ้น สำนึกในความสำคัญและคุณค่าของจุดมุ่งหมาย และวิธีที่จะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมาย คำนึงถึงผลประโยชน์ขององค์กรมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตนและยกระดับความคาดหวังขององค์กรให้สูงขึ้น (แคทลียา ศรีใส, 2548: 27; Bass, 1985: 20) นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ (Paradigm shift) จากภาวะผู้นำแบบดั้งเดิมไปสู่ภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่มีการกระจายอำนาจ มีการเสริมสร้างพลังใจ เป็นผู้มีคุณธรรมและมีการกระตุ้นผู้ตามให้มีความเป็นผู้นำ สำหรับประเทศไทยในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการศึกษาภาวะผู้นำที่มีความเหมาะสมกับยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของการเปลี่ยนแปลง และได้้นำแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวมาใช้ในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ด้วยเหตุนี้ การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารที่โรงเรียนจะต้องมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจบริหารจัดการด้วยตนเอง จึงต้องการผู้นำที่มีคุณลักษณะสำคัญคือ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง นั่นคือ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะตลอดจนมีกลยุทธ์การบริหารสมัยใหม่ มีวิสัยทัศน์และเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมออย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีความคิดริเริ่มสร้าง สรรค์อันแสดงออกถึงภาวะผู้นำอย่างเด่นชัด (ชัยพจน์ รักราม, 2544: 58; อุทัย บุญประเสริฐ, 2545: 63-73) เพราะภาวะผู้นำดังกล่าว จะเป็นปัจจัยอิทธิพลที่เชื่อมโยงต่อผลสำเร็จของคุณภาพการจัดการศึกษา (ถวิล มาตรเลียม, 2544: 59)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการศึกษาโดยเฉพาะการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสังคมไทยแต่ยังมีอุปสรรคในสถานศึกษาบางแห่ง สำหรับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 นั้น เนื่องจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานยังมีความจำกัด จึงทำให้พันธกิจของเขตพื้นที่การศึกษาที่ต้องส่งเสริมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานยัง ไม่มีแนวทางที่ชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาในเขตพื้นที่ดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานพร้อมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อันจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2
2. เพื่อศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 124 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 124 คน ครูหัวหน้างาน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณและด้านบริหารทั่วไป จำนวน 496 คน รวมทั้งสิ้น 620 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด คือ
 - 3.1 แบบสอบถามครูหัวหน้างานเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบ สอบถามสภาพของครูหัวหน้างาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ ลิเคิร์ท (Likert)

ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญาและด้านการคำนึง ถึงความเป็นปัจเจก และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98

3.2 แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ ลิเคิร์ต (Likert) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการบริหารตนเอง ด้านการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบ และด้านการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	Y
X ₁	1.000				
X ₂	0.843**	1.000			
X ₃	0.823**	0.898**	1.000		
X ₄	0.787**	0.760**	0.792**	1.000	
Y	0.185*	0.196*	0.147	0.090	1.000

**p < .01

*p < .05

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ตัวแปรเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจำนวน 2 ด้าน มีความสัมพันธ์กับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าต่ำ คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X₂) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.196 (r=0.196) และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X₁) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.185 (r=0.185)

2. ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R²) ค่า สัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับแก้ (Adjusted R²) และการทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับแก้

ตัวแปรทำนาย	R	R ²	Adjusted R ²	Standard Error	F
X ₂	0.196	0.038	0.030	0.36271	4.856*

* p<.05

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X₂) สามารถพยากรณ์ได้ว่าเป็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุ (R) เท่ากับ .331 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจการพยากรณ์เท่ากับ 0.038 นั้นหมายความว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถทำนายการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้ประมาณร้อยละ 4.00 ส่วนตัวแปรทำนายอีก 3 ตัว คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X₁) ด้าน

การกระตุ้นทางปัญญา (X_3) และด้านการคำนึงถึงการเป็นปัจเจก (X_4) ยังไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนว่าตัวแปรดังกล่าวสามารถทำนายการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนแต่ละตัวแปรของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2

ตัวแปรทำนาย	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน		
	b	SE.b	Beta	t	Sig
X_2	0.262	0.119	0.196	2.204	0.029
A (Constant)	2.870	0.472	–	6.086	0.000
R = 0.196 SE.est = 0.36271 F = 4.856*					
R ² = 0.038 Adjusted R ² = 0.030					

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 แสดงว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 มีผลมาจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุของตัวแปรทำนายดังกล่าวในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.196 และสามารถพยากรณ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้ประมาณร้อยละ 4.00 ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำมาสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $Y = 2.870 + 0.262(X_2)$ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z = 0.196(Z_2)$

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์และด้านการกระตุ้นทางปัญญา

2. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารตนเอง ด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ด้านการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ด้านการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ด้านการกระจายอำนาจ และด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้แต่มีค่าความสัมพันธ์ระดับต่ำ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มี 2 ด้าน คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ส่วนภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มี 2 ด้าน คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงการเป็นปัจเจก

4. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีเพียงตัวแปรเดียว คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) ซึ่งสามารถทำนายความแปรปรวนของการบริหารโดยใช้โรงเรียน

เป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ได้ประมาณร้อยละ 4.00 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ส่วนด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงการเป็นปัจเจก ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสมการพยากรณ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 มีดังนี้ ในรูปคะแนนดิบ ได้แก่ $Y = 2.870 + 0.262(X_2)$ ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่ $Z = 0.196(Z_2)$

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 พบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจและเห็นควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาหลายฉบับ (ธวัชชัย หอมยามเย็น, 2548; ขวัญชัย จะเกรง, 2551; สาคร เจริญกัลป์, 2552) ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ได้มีการจัดอบรมพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาเช่นเดียวกับเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ซึ่งถือว่าเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการไปสู่การปฏิบัติ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้เรียนรู้ในการทำงานที่ต้องคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลของผู้ร่วมงาน ดังที่ รัตติกรณ์ จงวิศาล(2543: 27) ได้กล่าวไว้ว่า การทำงานที่เป็นกระบวนการจะทำให้ผู้ร่วมงานมีแรงจูงใจภายใน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนแต่อุทิศตนเพื่อกลุ่มมีการตั้งมาตรฐานในการทำงานสูงและเชื่อมั่นว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมาย โดยผู้นำจะมีคุณลักษณะสำคัญคือสร้างแรงจูงใจภายในให้กับผู้ร่วมงาน มีการสร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวก

2. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ได้มีการอบรมพัฒนาให้ความรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดคือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณการเงิน ด้านบุคคลและด้านการบริหารทั่วไปอย่างมีประสิทธิภาพและคล่องตัวโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของอุมร์ สวาหฺลั (2546) ที่พบว่าการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดสตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. จากสมมติฐานข้อที่ 1: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งแสดงว่าสถานศึกษาที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมากจะเกี่ยวข้องหรือมีแนวโน้มทำให้การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับมากเช่นกันที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า มีตัวแปรเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จำนวน 2 ด้านซึ่งมีความสัมพันธ์กับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้งสองด้านดังกล่าวจะช่วยกระตุ้น จูงใจให้ผู้ร่วมงานเกิดแรงบันดาลใจ กระตือรือร้น เข้าใจและเห็นคุณค่าของเป้าหมายทำให้ผู้ร่วมงานตระหนักถึงความสำคัญของอนาคต เกิดเจตคติที่ดี มีความคิดในแง่บวกและมีความคาดหวัง

อย่างชัดเจนจึงเห็นได้ว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นทั้งกระบวนการที่เสริมแรงและยกระดับผู้ใต้บังคับบัญชาให้สูงขึ้นเพื่อพัฒนาผู้ใต้ บังคับบัญชาให้เป็นผู้มีศักยภาพมีความรู้ความสามารถและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2543; วัลภา อิศระธำนันท์, 2545)

4. จากสมมติฐานข้อ 2: ตัวแปรของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อย 1 ตัวแปรสามารถพยากรณ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ดังนี้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 มีเพียงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างแรงบันดาลใจเท่านั้นที่เป็นตัวทำนายที่สำคัญ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการสร้างแรงบันดาลใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะทำงานให้สำเร็จตามที่กำหนดไว้และผู้บริหารยังสามารถจูงใจและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ร่วมงานมีความกระตือรือร้นและทุ่มเทความ พยายามในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายมีวิสัยทัศน์ร่วมกันสร้างความเชื่อมั่นมีความเข้าใจให้กำลังใจทำให้ผู้ร่วมงานเห็นคุณค่าของงาน ผู้บริหารได้แสดงให้เห็นว่าในการบริหารจัดการผู้บริหารมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงาน โดยการเปลี่ยนสภาพหรือเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวังอีกทั้งพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น(รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2543) อันช่วยให้ผู้ร่วมงานเกิดการตระหนักรู้ในการกิจและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและร่วมมือร่วมใจขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุจุดประสงค์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน(ถวิล มาตรฐาน, 2544)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

1.1 เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ควรมีนโยบายในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา

ให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน เช่น มีหลักสูตรในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมทุกด้าน โดยเฉพาะมุ่งเน้นในด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น เพื่อทำให้ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอย่างชัดเจน

1.2 เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ควรนำข้อมูลผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยเฉพาะในด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังต้องการการพัฒนาในเรื่องนี้อยู่มาก นอกจากนี้ ผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่าถ้าผู้บริหารสามารถบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้ประสบความสำเร็จก็มีแนวโน้มพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาด้วย

2. ในระดับสถานศึกษา

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีภาวะการนำในด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการกระตุ้นทางปัญญาเพื่อให้กำลังใจกับผู้ร่วมงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงานกันและประสบความสำเร็จ อีกทั้งสามารถเป็นผู้นำช่วยเหลือให้ผู้ร่วมงานได้รับการพัฒนาให้สามารถคิดค้นนวัตกรรมมาช่วยแก้ปัญหาการปฏิบัติงานได้

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาแนวทางการใช้หลักการกระจายอำนาจและการบริหารการมีส่วนร่วมอย่างอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถโน้มน้าวให้คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการ

บริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน อันจะช่วยให้เจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เช่น ปัจจัยในเรื่องสภาพแวดล้อมขององค์กร วัฒนธรรมขององค์กร ภาวะผู้นำของครู และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เป็นต้น
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในด้านการกระตุ้นทางปัญญาและด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พร้อมทั้งศึกษาอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร
3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของ SBM ในด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม พร้อมทั้งศึกษาอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2550. **หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา (เอกสารประกอบการอบรม)**. นครปฐม: สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
- ขวัญชัย จะเกรง. 2551. **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร**. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (สำเนา)
- แคลเลีย ศรีใส. 2548. **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนกับการสร้างทีมงานของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขต ตรวจราชการที่ 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. (สำเนา)
- ชัยพจน์ รังงาม. 2544. **การบริหารแบบฝึกโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง (School-Based Management : SBM)**. หน้า 85 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ถวิล มาตรเยี่ยม. 2544. **การปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ School-Based Management: SBM**. กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม.
- ธวัชชัย หอมยามเย็น. 2548. **การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2**. ปรินญานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น. (สำเนา)
- รัตติกรณ จงวิศาล. 2543. **ผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. ปรินญานิพนธ์วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (สำเนา)
- วรรณ ขุนศรี. 2549. **เส้นทางสู่การปฏิรูปการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการชีวิตจริง:กรณีตัวอย่างคณิตศาสตร์**. *วารสารวิชาการ* 9,2 (เมษายน-มิถุนายน) 65-69.
- วัลภา อิศระธำนันท์. 2545. **ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วยและการทำงานเป็นทีม กับคุณภาพบริการโรงพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลกำแพงเพชร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. (สำเนา)
- สาคร เจริญกล้า. 2552. **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. (สำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการการแห่งชาติ. 2544. **รายงานการประชุมแนวคิดและประสบการณ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management)**. กรุงเทพมหานคร : มปท.
- อุทัย บุญประเสริฐ. 2545. **“หลักการบริหารแบบฐานโรงเรียน (School-Based Management)”**. *วารสารครุศาสตร์* (มีนาคม - มิถุนายน) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุ้ม สวาท. 2546. **การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)